

Haar wens om bij Heidegger te habiliteren en daarmee toegang te verkrijgen tot een universitaire werkkring ging niet in vervulling. Zelf zou ze daarvan later zeggen: 'Maar juist in die tijd kwam Hitler met zijn horde en... de mogelijkheden werden door zijn maatregelen voor mij afgesneden.'³⁵ Een poging van Heidegger in 1936 om haar opnieuw een stipendium te bezorgen, leed ondanks zijn prachtige aanbevelingsbrief schipbreuk.³⁶

Nog jarenlang zou Stomps contact met Heidegger en zijn vrouw onderhouden. Heidegger was volgens zijn biograaf Safranski een man op wie vrouwen makkelijk verliefd werden, en kleine affaires waren aan de orde van de dag.³⁷ Of dat ook hier aan de orde was, heb ik niet kunnen achterhalen. De bronnen zwijgen hierover. De toon van de bewaard gebleven correspondentie is persoonlijk maar niet intiem.³⁸

Stomps had, zo vertelt ze aan Oosterbaan, haar proefschrift naar Smelik ter bespreking opgezonden, maar deze achtte zich naar haar zeggen niet bevoegd om het te bespreken en hij had het boek doorgezonden naar een gereformeerde collega, die het negatief beoordeelde. De naam van Christus kwam er geen enkele keer in voor, zo had deze gesteld. Een ander punt van kritiek luidde dat er geen opgave van gebruikte literatuur was opgenomen.³⁹ Heidegger echter noemde haar een van zijn beste leerlingen. 'En zo kreeg ik in Duitsland de erkenning, die mij in eigen land onthouden werd.' Aldus nog steeds Stomps. Wat ze niet vermeldde was de pittige kritiek van P.G. van den Hooff in *Woord en Geest*.⁴⁰

Van den Hooff, predikant en lid van het Hersteld Verband, noemde het een wijsgerige bewerking van Luthers antropologische uitlatingen, die verspreid in zijn geschriften worden aangetroffen. Luthers antropologie was echter een theologische, en een wijsgerige bewerking daarvan achtte hij een hachelijke onderneming. Het leverde in deze studie een stuk moderne existentiefilosofie op, gezongen op de woorden van Luthers theologie en gecomponeerd door het 'herausarbeiten' van die filosofische inzichten in het wesen van de mens die Luther 'mitgesehen und mitentwickelt' heeft. Ook had Van den Hooff fundamentele bezwaren tegen het uitgangspunt van dit boek, namelijk dat theologie primair bezinning is op het gelovig zijn van de mens en pas in de tweede plaats over de geloofsinhoud gaat. Men kan het gelovig zijn, als zijnswijze van de mens, niet abstraheren van de geloofsinhoud. 'Wil men nagaan hoe de existentiefilosofie in zijn laatste uitlopers zich ontwikkelt, en aandachtig aanschouwen hoe vogels van Heideggeriaanse pluimage zich zoeken te nestelen in het geboomte der theologie, men leze deze studie en zal respectabelen denkarbeid kunnen meemaken en bewonderen. Voor Luthers antropologie leze men Luther zelf.'⁴¹

³² Citaat naar Safranski, *Heidegger*, 310.

³³ De handelsuitgave verscheen kort daarna onder de titel *Die Anthropologie Martin Luthers. Eine philosophische Untersuchung* (= Philosophische Abhandlungen no IV, Frankfurt a. M. 1935).

³⁴ Zie Protokoll Doktorsprüfung, in *Promotiedossier Stomps*, Universiteitsarchief Freiburg, B42, inventarisnummer 12482. De dissertatie werd beoordeeld met het *judicium admodum laudabilis* (zeer goed), het mondelinge deel, waarbij ze ook over de bijvakken werd bevraagd, was van dien aard dat het 'Gesamtprädikat' magna cum laude was. Ik vond in een studie over de universiteit van Potsdam de volgende opmerkingen. "Gewöhnlich sehen Promotionssordnungen eine vierstufige Bewertung der Promotionsleistungen vor: die Dissertation wird bewertet als „opus eximium" oder „dissertatio egregia" (ausgezeichnet – in sehr seltenen Fällen), „opus admodum laudabile" (sehr gut), „opus laudabile" (gut) oder „opus idoneum" (genügend), das Rigorosum in allen Teilprüfungen getrennt mit „summa cum laude" (ausgezeichnet – seltenes Prädikat), „magna cum laude" (sehr gut), „cum laude" (gut) und „rite" (genügend). Aus allen Teilbewertungen wird dann eine Gesamtnote gebildet und in der Urkunde niedergelegt." Zie <http://www.uni-potsdam.de/u/philosophie/lehre/methoden/geldsetzer.htm>.